

A KGST Földtani Állandó Bizottsága 1963-1973 közötti munkájának áttekintése és további tevékenységének főbb irányai

Írta: **M. Pelzsee**

a KGST Földtani Állandó Bizottságának elnöke,
a közgazdasági tudományok kandidátusa

A KGST-tagországok kommunista- és munkáspártjaik vezetésével az elmúlt tíz esztendőben komoly sikereket arattak a szocializmus, illetve a kommunizmus építésében, gazdaságuk, a tudomány és a technika fejlesztésében. Mindez annak volt köszönhető, hogy saját erőfeszítéseiket az együttműködés fejlesztésével kötötték egybe.

A KGST XXV. ülészakán elfogadott Komplex Program célkitűzésének megvalósítása a KGST-tagországok nemzetgazdaságának további erősödését, még szorosabb együttműködését, valamint az egész szocialista közösség gazdasági erejének fokozódását segíti elő. Mindez még jobban megszilárdítja és tartósabbá teszi a testvéri szocialista országok politikai egységét és összefogását, aminek különleges jelentősége van az imperializmus elleni harcban a szocializmusnak a kapitalizmussal szemben a társadalmi élet minden területén kialakuló fölényének biztosítása érdekében, továbbá annak eléréseért folyó harcban, hogy fokozzuk a szocializmus tekintélyét és befolyását a világban és erősítsük a szocialista világrendszert.

A KGST-tagországok és a Tanács szervei nagyarányú munkát fejtenek ki a KGST XXIII—XXVII. ülészakáin hozott határozatok végrehajtása érdekében és konkrétan hozzáfogtak az együttműködés továbbmélyítését és tökéletesítését, valamint a szocialista integráció fejlesztését célzó Komplex Program célkitűzéseinek megvalósításához.

Mint ismeretes, a Földtani Állandó Bizottságot 1963-ban a KGST XVIII. ülészakájának határozata alapján hozták létre, Ulan-Bator-i (Mongol NK) központtal. A bizottságra hárult az a feladat, hogy elősegítse országaink földtani megismerését a nyersanyagkutatások hatékonyságának fokozását, valamint újabb ásványi nyersanyaglelőhelyek felderítésével az ismert ásványvagyon gyarapítását a KGST-tagországokban, hogy a megkutatott nyersanyagkészletek vonatkozásában minél maradéktalanabban kielégíthessék ezeknek az országoknak az igényeit. Ezzel a célkitűzéssel szervezték meg azoknak a szerveknek a sokoldalú, eredményes gazdasági és tudományos-műszaki együttműködését, amelyek a KGST-tagországokban a földtani kutatást irányítják.

A Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa tevékenységének kezdete óta különleges figyelmet fordított a KGST-tagállamok különböző ásványi nyersanyagfajtákból történő szükségleteinek biztosításával összefüggő problémákra.

Kezdetben ezeket a problémákat a KGST-tagállamok közötti kétoldalú megállapodások alapján oldották meg, majd a KGST tanácsképviselőinek megbízása alapján ezekkel a problémákkal speciális munkacsoportok és a KGST-tagállamok Központi Földtani Vezetőinek Értekezlete foglalkozott.

A KGST Földtani Állandó Bizottsága első ülését 1963. október 26—28. között Ulan-Batorban tartotta, ahol az Állandó Bizottság elnökévé a mongol delegáció vezetőjét választották meg, elfogadták az Állandó Bizottság Alapszabályának tervezetét, jóváhagyták a bizottság ügyrendjét és a legközelebbi időszakra vonatkozó munkatervet, valamint egyéb más kérdéseket.

Az emlékezetes Ulan-Bator-i ülés óta tíz év telt el. Nem túlzok, amikor azt mondom, hogy a bizottság első ülésétől a 25. üléseig eltelt idő alatt bizottságunk sokat tett: tevékenysége előmozdította a KGST-tagországok együttműködését, elmélyítette területeik földtani vizsgálatát, elősegítette ásványi nyersanyagigényeik biztosítását.

I. SOKOLDALÚ GAZDASÁGI ÉS TUDOMÁNYOS-MŰSZAKI EGYÜTTMŰKÖDÉS

A bizottság az elmúlt tíz évben nagyszabású szervezőmunkát végzett egész sor olyan fontos földtani probléma tanulmányozása terén, amelyek megoldása a KGST-tagországok népgazdasági terveinek eredményes teljesítését segítette elő. Jelentős figyelmet fordítottak földtani kutatási terveik koordinálására és a gazdasági együttműködés problémáinak megoldására.

A KGST XVIII. ülészakán hozott határozatoknak megfelelően megtörtént az érdekelt KGST-tagországok 1966—1970-re vonatkozó földtani kutatási terveinek koordinálása. Ennek során a bizottság megállapította, hogy az 1961—1965 között végzett tudományos és gyakorlati célú kutatások eredményeképpen a KGST-tagországokban előbbre haladt az országterületek földtani megismerése; újabb nyersanyaglelőhelyeket mutattak ki, és bővültek a már korábban is ismert lelőhelyek perspektívái; gyarapodott egész sor nyersanyaglelőhely készlete. Az 1966—1970 időszakra vonatkozó tervekben a KGST-tagországok növelték a földtani kutatásra előirányzott kereteket, amelynek több, mint 50%-át szénhidrogén-kutatásra fordították.

A földtani kutatási tervek összehangolása folyamán tagországaink az alábbi problémák kidolgozásában juttatták kifejezésre érdekeltsgüket:

- a szénhidrogén-kutatás fokozása a KGST-tagországok területén, a mélyebb szintű kutatást is beleértve;
- a szénvagyon növelésének lehetőségei — elsősorban a kokszolható kőszéné — az európai KGST-tagországokban;
- az elsődleges és torlat-típusú óérclelőhelyek felderítő fázisú és részletesebb földtani kutatásának perspektívái és iránya az NDK-ban, a Mongol NK-ban és a CsSzsK-ban;
- a mezőgazdasági felhasználású nyersanyagkészletek növelésének lehetőségei kálisó és foszfátnyersanyag vonatkozásában;
- a hévizek prognosztikus értékelése az érdekelt KGST-tagországok területén;
- a Mongol NK legfontosabb reménybeli ásványi nyersanyagainak értékelése.

Az összes felsorolt probléma a bizottság munkájában megoldást nyert.

A KGST XX., XXI. és különösen a XXIII. ülészakain hozott határozatok alapján bizottságunk aktív tevékenységet fejtett ki az 1971—1975. évekre vonatkozó kutatási tervek koordinálása terén. Ennek során az alábbi feladatokat oldottuk meg:

- foglalkoztunk az érdekelt országok előzetes elgondolásaival a földtani kutatások 1971—1975. időszakára tervezett fejlesztéséről és megvizsgáltuk az együttműködési problémák tárgyában felterjesztett javaslatokat;
- kidolgoztuk a KGST XXIII. (speciális) ülészakán hozott határozatok végrehajtását célzó Komplex Programot;
- foglalkoztunk „A KGST-tagországok nyersanyagszükségletei hosszútávú biztosítása” kérdésével;

A bizottságtól kapott megbízás alapján a Tanács-Titkárság Földtani Osztálya a tagországok részéről beküldött tanulmányokból összeállította az 1966—1970. időszakban végzett földtani kutató munkálatok és a KGST-tagországokban 1971—1975-re tervezett földtani kutatások várható eredményeinek áttekintését.

A Földtani Állandó Bizottság tanulmányt készített a földtani kutatások fokozásáról az érdekelt KGST-tagországok reménybeli területein, beleértve a szakosított gyakorlati célú földtani kutatások szervezését is, s az elkészült tanulmányt a KGST Tervezési Együttműködési Bizottsága elé terjesztette.

A KGST XXV. és XXVI. ülészakain, valamint a végrehajtó bizottság ülésein hozott határozatoknak megfelelően bizottságunk hozzáfogott az 1976—1980-ra vonatkozó népgazdasági tervek koordinálásához és a gazdasági együttműködési feladatok kidolgozásához, ezen belül közreműködik „A KGST-tagországok együttműködése a tüzelőanyag—villamosenergia szűkségeit 1990-ig való biztosítása területén” c. feladat kidolgozásában. A bizottság keretei kö-

zött az alábbi két téma kidolgozását vették tervebe:

- az ásványi nyersanyagbázis fejlesztése annak érdekében, hogy biztosítsuk a KGST-tagországok energiafordozó- és ércnyersanyag-szükségeit — a tengerek és óceánok ásványvagyonát is beleértve — 1990-ig és 2000-ig;
- a Mongol NK területén fellelhető legfontosabb ásványi nyersanyaglelőhelyek földtani felépítése és települési törvényszerűségeinek vizsgálata.

A bizottság foglalkozik továbbá „Az ásványi nyersanyagok és a gyakorlati célú földtani kutatások közgazdaságtana” c. témával is, amely a nyersanyaglelőhelyek fokozatos megközelítés elve alapján történő gazdaságföldtani értékelési módszereit, a kondíciók szerepének meghatározását, a gyakorlati célú földtani kutatás gazdasági hatékonyságát és a földtani kutatási költségek amortizálódásának elvi szempontjait foglalja magában. Ezeknek a kérdéseknek a vizsgálata alapján bizottságunk a következő tanulmányokat hagyta jóvá: „A szilárd ásványi nyersanyaglelőhelyek gazdaságföldtani értékelési módszereinek alapelvei a földtani kutatás különböző fázisaiban”, „A gyakorlati célú földtani kutatás gazdasági hatékonysága meghatározásának alapelvei”, „A földtani kutatási költségek megtérülésének (amortizációjának) elvi alapjai, a telep leműveléséig terjedő időtényező figyelembevételével”, „Ajánlások a szilárd ásványi nyersanyaglelőhelyek gazdaságföldtani értékelési módszereivel kapcsolatosan” és „Állásfoglalás a földtani kutatási költségek gazdasági hatékonyság-meghatározási alapelveinek kísérleti alkalmazása tárgyában”. A felsorolt dokumentumokat és ajánlásokat kiterjedten használják valamennyi KGST-tagországban, ami előmozdítja együttműködésünk elmélyülését, a gyakorlati célú kutatás hatékonyságának fokozódását és a nyersanyaglelőhelyek közgazdasági értékelésének tökéletesítését.

Bizottságunkban most folyik az ásványi nyersanyagkészletek „in situ” értékének meghatározása, a kondíció-meghatározási alapelvek tökéletesítése és a különböző készletkategóriák megbízhatóságának meghatározása.

Közös földtani vizsgálatok Mongóliában

Bizottságunk rendszeresen foglalkozott az érdekelt KGST-tagországok közös mongóliai földtani kutatásainak megszervezésével, szem előtt tartva azt, hogy a KGST-tagországok gazdasági együttműködésén belül különleges helyet foglal el az a kérdés: hogyan biztosíthatnánk a Mongol Népköztársaság gazdaságának gyorsabb ütemű fejlődését az ország természeti kincseinek figyelembevételével. Ezekből a szempontokból kiindulva bizottságunk a tagországok beküldött tanulmányai alapján javaslatokat dolgozott ki a Mongol NK területének az érdekelt KGST-tagországok bevonásával történő, nagyobb arányú földtani vizsgálatára vonatkozóan, hogy minél gyorsabb ütemben mutassanak ki

ásványi nyersanyagkészleteket azok hasznosítása céljából, a Mongol NK és más KGST-tagországek érdekei szerint. A Tanács Végrehajtó Bizottsága a XII. ülésen jóváhagyta ezeket a javaslatokat és azt ajánlotta az érdekelte KGST-tagországeknek, hogy folytassák a megkezdett kutatásokat.

Bizottságunk a hatodik ülés alkalmával (1965 június) megtárgyalta a végrehajtó bizottság ajánlásai végrehajtásának menetéről a Mongol NK delegációja által adott tájékoztatót és megállapította, hogy a BNK, MNK, NDK, LNK, CsSzsZK és különösen a Szovjetunió részéről nyújtott műszaki segítség a gyakorlati célú földtani kutatások terén előbbre vitte a Mongol NK területének földtani megismerését és új ásványi nyersanyag-lelőhelyeket tártak fel.

A tizenkettedik ülésen (1968 május) bizottságunk napirendre tűzte a hubszuguli foszforit-lelőhely területén végzett kutatás előzetes eredményeiről szóló mongol jelentés megtárgyalását, s ugyanakkor szükségesnek tartotta egy műszaki-közgazdasági jelentés összeállítását a lelőhely ipari hasznosításának lehetőségeiről, valamint a további részletes kutatás célszerűségéről.

A tizenhatodik ülésen (1969 október) bizottságunk megtárgyalta a Mongol Népköztársaság ásványi nyersanyagbázisáról, újabb lelőhelyek kimutatásának lehetőségeiről és az 1971—1975-re, ill. 1980-ig tervbevett gyakorlati célú kutatások fő irányairól adott információt. Ugyanakkor kiemelte a felderített lelőhelyek komplex gazdaságföldtani értékelésének jelentőségét, elsősorban az ország iparosított körzeteiben.

A huszonkettedik ülésen (1972 május) bizottságunk megtárgyalta a mongol delegáció javaslatát egy nemzetközi földtani expedíció létrehozására vonatkozóan, amelynek feladata nyersanyag-lelőhelyek kutatása lenne a Mongol NK területén. A tárgyalás eredményeképpen célszerűnek tartotta egy ilyen expedíció létrehozását, 1976-ra ütemezve a terepi munkák megkezdésének időpontját. Bizottságunk most dolgozza ki a részletes javaslatokat a szóban forgó expedíció megszervezésére vonatkozóan.

A műszaki-tudományos együttműködés kérdései

Bizottságunk a fő figyelmet a KGST-tagországek ásványi nyersanyagbázisának bővítése érdekében történő együttműködés elmélyítésével kapcsolatos kérdésekre fordította. Ezen a téren bizottságunk kidolgozta: a szilárd ásványi nyersanyag-lelőhelyek tudományos prognózisának alapjait; a prognosztikus köszén-, ön-, kőolaj-és földgázkészletek értékelésének módszereit; javaslatokat arra vonatkozóan, hogy miként működjünk együtt országaink népgazdasági nyersanyagszükségleteinek hosszú távú biztosításával kapcsolatos feladatok megoldásában; ajánlásokat az egyes nyersanyagfajták kutatásának módszereire vonatkozóan; valamint a földtani-geofizikai, geokémiai és egyéb nyersanyagkutatási módszerek továbbfejlesztésének időszerei feladatait.

A KGST-tagországek területének földtani továbbkutatása céljából bizottságunk kellő figyelmet fordított sokoldalú együttműködés kialakítására tagországeink között a víz- és mérnökföldtani területén a következő célkitűzések szem előtt tartásával: a mélységi vízkészletek vizsgálata, értékelése és osztályozása; korszerű mérnökföldtani térképszerkesztési módszerek kidolgozása; a mérnök- és vízföldtani vizsgálatok egységesítése; a szilárd ásványi nyersanyag-lelőhelyek művelése mérnök- és vízföldtani feltételeinek vizsgálata és értékelése. A bizottság által kidolgozott, ill. összeállított vízföldtani és mérnökföldtani vizsgálati anyagok és ajánlások lehetővé tették, hogy a KGST-tagországek tervszerűbben és céltudatosabban oldják meg a felszín alatti vízkutatás és az ésszerű vízhasznosítás problémáit, valamint a különféle polgári létesítmények telepítésével és az ilyen vonatkozású területértékeléssel kapcsolatos kérdéseket.

A geofizika területén a bizottság tevékenysége új geofizikai berendezéstípusok és műszerpark létrehozására, geofizikai kutatási és értékelési módszerek kidolgozására irányult. Bizottságunk többek között elfogadta és alkalmazásra ajánlotta a KGST-tagországekban a geofizikai műszerek és berendezések parametrikus sorát a vonatkozó műszaki-gazdasági követelményekkel együtt; továbbá javaslatokat terjesztett elő a szükséges, világszínvonalú műszerek és berendezések tervezésére vonatkozóan. Elkészült a geofizikai műszerek és berendezések cikklisztája, valamint a KGST-tagországekban gyártott geofizikai műszerek és berendezések katalógusa. Kialakítottuk a KGST-tagországek további együttműködésének irányait a matematikai módszerek és számítástechnikai földtani alkalmazása terén. Ezen kívül még számos anyag és tanulmány készült. Bizottságunk kijelölte a geofizikai módszerpark, a geofizikai kutatási módszerek és a korszerű számítástechnika segítségével történő értékelési módszerek további tökéletesítésének járható útjait. A bizottság által elfogadott geofizikai vonatkozású anyagok és ajánlások alapján a KGST-tagországek eredményesebben oldhatták meg a nyersanyagkutatás feladatait.

Bizottságunk az utóbbi években foglalkozott a korábbi laboratóriumi vizsgálati módszerek, ill. berendezések és műszerek tökéletesítésével, valamint új módszerek és eszközök kidolgozásával.

A bizottság nagy figyelmet fordított a már meglévő fúróberendezések, szerszámok és eszközök tökéletesítésére, valamint újjak kifejlesztésére, nagyobb teljesítményű új berendezések létrehozására. Ide tartoznak az új, nagyobb teljesítményű fúróberendezések fejlesztési programjának realizálása keretében folyamatban lévő munka, amelynek célja az irányított- és gyökérfúrásra szolgáló, folyamatos magvevőberendezésekkel ellátott garnitúrák, valamint gyémántfúrási célokra szolgáló eszközök, továbbá egyéb berendezés-, műszer- és eszköztípusok létrehozása. A Földtani Állandó Bizottságtól kapott kiindulási anyagok, tanulmányok alapján a KGST Gépipari Állandó Bizottsága

végrehajtotta a szilárdnyersanyag-kutatási és vizkutatási célokat szolgáló fúróberendezések gyártásának szakosítását, ami a közeljövőben lényegesen ki fog hatni a fúróipar minőségének és termelékenységének emelkedésére. A folyó évben készült el és került kiadásra a KGST-tagországokban gyártott fúróberendezések és eszközök katalógusa.

A földtan területén végzett egységesítési és szabványosítási munka

Bizottságunk keretei között jelentős egységesítési és szabványosítási célzatú munka folyt a mérnökföldtan, vízföldtan, geofizika, laboratóriumi anyagvizsgálat és a fúrástechnika vonalán.

Az elmúlt tíz évben egységesítettük a különböző méretarányú mérnökföldtani térképeket; kidolgoztuk a vonatkozó szerkesztési utasításokat, az egységes jelkulcsot, valamint a szükséges mérnökföldtani és vízföldtani osztályozásokat.

A geofizika területén utasításokat dolgoztunk ki gravitációs és mágneses térképek, valamint mágneses anomália-térképek szerkesztésére; kidolgoztuk a gravitációs, földmágneses, elektromos és szeizmikus térképek szerkesztésének és kiadásának fő követelményeit; a kutató- és kőolaj-geofizikai terminológia szótárát; valamint egész sor ajánlást a geofizikai kutatási célokat szolgáló műszer- és géppark szabványosítása tárgyában.

A laboratóriumi anyagvizsgálat területén egységesítettük az etalon-mintakészítés és -minősítés módszereit kőzet- és nyersanyagminták vonatkozásában; ajánlásokat dolgoztunk ki és fogadtunk el 18 kőzet- és ásványminta szabványosítása tárgyában.

A fúrástechnika területén a bizottság keretei között megtörtént a szilárdnyersanyag-kutatási célokat szolgáló berendezések, fúrótoronyok, csövek és műszerek, valamint a víz- és építésföldtani fúrástechnika és műszerpark egységesítése; elkészítettük a műszaki-üzemeltetési előírásokat, valamint egyéb szükséges kiindulási anyagokat, amelyek alapján a KGST Gépipari Állandó Bizottsága ajánlásokat dolgozott ki és fogadott el a szilárdnyersanyag-kutatási célra szolgáló fúrógépek és szivattyúk, a kötélfúrás fúroszerszámainak szabványosítása, valamint e berendezésekre vonatkozó számítási módszerek alapvető szempontjainak és biztonságtechnikai alapkövetelményeinek szabványosítása tárgyában; ajánlásokat dolgoztunk ki és fogadtunk el a fúrólyukakban használatos vízföldtani vizsgálati műszerek szabványosítására, valamint elkészítettük és nyomtatásban megjelentettük a földtani kutatófúrások terminológiai szótárát.

A szilárdnyersanyag-kutatási célokat szolgáló fúróberendezések parametrikus sorának jellemző sajátossága az, hogy a jelenleg gyártás alatt álló berendezések cikklisztáját a KGST-tagországokban 38 típusról 8-ra csökkentettük, valamint jelentősen növeltük a kőzetvágó szerzőszámok meghajtásának teljesítményét és forgási

sebességét. Ugyanez vonatkozik a vízföldtani kutatófúró-berendezésekre is, amelyeknél 5 típus gyártását irányoztuk elő, holott a KGST-tagországokban jelenleg körülbelül 50 típust gyártanak, amelyek jelentős része nem felel meg a korszerű követelményeknek.

Ideiglenes műszaki előírásokat dolgoztunk ki a kutatófúrások csöveire, csőcsatlakozásaira és kőzetvágó berendezésekre. Ezek kipróbálására még nem kerülhetett sor, mivel a vaskohászati üzemekben a kísérleti csövek legyártása elhúzódott.

2. A KGST-SZERVEK ÁLTAL ELFOGADOTT FÖLDTANI VONATKOZÁSÚ AJÁNLÁSOK VÉGREHAJTÁSA A KGST-TAGORSZÁGOKBAN

Minden KGST-tagország jelentős munkát végzett Bizottságunk azon ajánlásainak megvalósítása érdekében, amelyek célja a saját nyersanyagbázis bővítése és a nyersanyagkutató munkák hatékonyságának növelése, valamint tökéletesebb földtani, geofizikai, vízföldtani és építésföldtani vizsgálati módszerek bevezetése.

Bizottságunk — amikor előző évi tevékenységének mérlegét megvonja — minden évben kiemeli a KGST-szervektől kapott ajánlások végrehajtása terén a tagországokban elért pozitív eredményeket.

Sok bizottsági ajánlás talált alkalmazásra az országainkban folyó földtani kutatásoknál és ezek előmozdítják újabb nyersanyaglelőhelyek kimutatását.

Országaink különleges figyelmet fordítanak a Komplex Programban szereplő földtani problémák megoldását célzó KGST-ajánlások és határozatok végrehajtására.

3. A KOMPLEX PROGRAM FÖLDTANI CÉLKITŰZÉSEINEK MEGVALÓSÍTÁSA

1971—1973. között bizottságunk tevékenységét a KGST XXIII. (speciális)—XXVII. ülésein hozott határozatok és a Komplex Programban szereplő földtani célkitűzések realizálására összpontosította.

A jelenlegi helyzetképet az alábbiakban vázolhatjuk fel.

1. „A KGST-tagországok legfontosabb nyersanyagfajták vonatkozásában mutatózó népgazdasági igényeinek hosszú távú biztosítása” c. problémában van a szénhidrogén-, a kokszolható kőszén, a színes- (réz- és ólom-cink-) ércek és minőségi vaskohászati nyersanyagok, a ritkafémek és ritkaföldfémek kutatási módszereinek és irányainak a kidolgozása. A probléma valamennyi témájában 1975-ben kerül sor a tervek szerint a munka lezárására.

2. „A tengerek és óceánok kutatása, ásványi nyersanyagkincsünk hasznosítása céljából” c. problémában bizottságunk javaslatokat készített egy koordinációs központ megszervezésére és lkészítette a nemzetközi megállapodás terve-

zetét. 1972. február 23-án Rigában (Szovjetunió) a BNK, MNK, NDK, LNK, SzU és CsSzSzK meghatalmazott képviselői aláírták az említett feladat megoldásában való műszaki-tudományos együttműködési megállapodást, amely a műszaki-tudományos kutatások és tervezői munkálatok programját is magában foglalja. 1972 szeptembere óta Románia is résztvevője a megállapodásnak. Bizottságunk háromszor (a huszonkettedik, huszonharmadik és huszonnegyedik üléseken) tárgyalta a Koordinációs Központ jelentéseit a munkaprogram végrehajtásának menetéről.

3. „A kárpát—balkáni és kaukázusi övek földtana és metallogeniája” c. problémában folyamatban van a kiindulási anyagok összegyűjtése; folyik a munkamódszer, a térképjelkélcsek, a metamorf, üledékes és magmás képződmények osztályozása, valamint a tektonikai térképmakett és egyéb anyagok kidolgozása.

A feladat megoldása keretében tanulmányozni fogják a nyersanyaglelőhelyek teleptani elrendeződési törvényszerűségeit és a vonatkozó prognóziskészítés kritériumait, ami lehetővé teszi majd, hogy magas színvonalú, tudományosan megalapozott gazdaságföldtani prognózis-térképet készítsenek a kárpát—balkáni és a kaukázusi területekről.

4. „A Mongol NK területén fellelhető legfontosabb nyersanyaglelőhelyek földtani felépítés és elhelyezkedésük törvényszerűségei” c. problémán belül öt téma feldolgozása van folyamatban.

Az elért eredmények alapján fogják megtervezni az országban 1976—1980 között végzendő földtani kutatásokat, ezen belül a létrehozandó nemzetközi földtani expedíció munkáját is.

5. „A KGST-tagországok ásványi nyersanyagbázisa fejlődésének előrejelzése annak érdekében, hogy biztosítsuk a KGST-tagországok energiahordozó- és ércnyersanyag-szükségleteit — a tengerek és óceánok ásványvagyonát is beleértve — 1990—2000-ig” c. probléma keretében mindegyik KGST-tagország a rendelkezésre álló prognosztikus készletértékelések és a perspektívikus nyersanyagigény felmérése alapján tanulmányt készít a legfontosabb ásványi nyersanyagokról. Országainkban most folyik a vonatkozó tanulmányok készítése a jóváhagyott programnak megfelelően.

Az összesített prognózisban tervbe vettük, hogy röviden ismertetjük a KGST-tagországok nyersanyagbázisait a fő ásványfajták szerint és meghatározzuk a megkutatott nyersanyagkészletekkel valószínűsíthető ellátottságot a 2000-ben várható fogyasztási szint szem előtt tartásával; továbbá kidolgozzuk az előzetes szempontokat a földtani kutatások fejlesztésének programjára vonatkozóan.

6. „A földtani kutatások fokozása az érdekelt KGST-tagországok perspektívikus területein, beleértve specializált gyakorlati célú földtani kutatások szervezését” c. kérdésben bizottságunk megfelelő információt állított össze, amelyet a KGST Tervezési Együttműködési Állandó Bizottsága elé terjesztett.

7. A földtani kutatási berendezések tökéletesítésével és új, korszerű berendezéstípusok létrehozásával kapcsolatos problémák területén a munka a KGST Gépipari és Vaskohászati Állandó Bizottságaival való szoros együttműködés keretei között folyik. A munka célja új, nagy termelékenyséű földtani kutatási technika kifejlesztése és a gyártási mechanizmus megszerzése.

4. BIZOTTSÁGUNK ÉS A KGST-TITKÁRSÁG FÖLDTANI OSZTÁLYÁNAK MUNKAMÓDSZEREIRŐL

Bizottságunk rendszeresen foglalkozott a munkaformák és -módszerek tökéletesítésével. Mostanáig meghatározott rend alakult ki bizottságunk munkaszervezésében, s ez a rendszer bevált. Mint a fentiekben már szó esett róla, bizottságunk ötéves és éves munkatervet alapján végzi munkáját, s ezeket a munkaterveket a tagországokból beérkező javaslatok és a KGST-szervek határozatai alapján állítjuk össze. Az egyes problémák, témák és kérdések feldolgozása a bizottság által jóváhagyott programok szerint történik. A munkatervben szereplő kérdések munkaanyagát az egyes országok delegációi, valamint bizottságunk munkaszervei készítik a KGST-Titkárság Földtani Osztályának tevőleges részvételével. Bizottságunk munkaszerveiként a KGST-tagországok szakértőinek értekezletei, műszaki-tudományos szemináriumok vagy ideiglenes munkabizottságok szolgálnak. Állandó munkabizottságok felállítását egyelőre nem tartjuk célszerűnek.

Az üléseken a bizottság megtárgyalja a KGST-ülésszakon és a vb-ülések határozataiból fakadó feladatokat, a bizottság tevékenységéről szóló éves beszámolókat, a gazdasági és műszaki-tudományos együttműködési anyagokat és tanulmányokat. A bizottság figyelmének középpontjában a Komplex Program célkitűzései állnak, amelyek végrehajtásának menetét gyakorlatilag mindegyik bizottsági ülésen megtárgyaljuk.

Bizottságunk jó munka-kapcsolatokat épített ki a KGST Tervezési Együttműködési Állandó Bizottságával és a Műszaki-Tudományos Együttműködési Állandó Bizottsággal, valamint a velünk rokon területeken működő, ill. a komplex kérdésekkel foglalkozó más állandó bizottságokkal is.

Bizottságunk tevékenységében közreműködik a Tanács Titkárságának Földtani Osztálya. Az osztály végzi a bizottság és munkaszerveinek üléseire készített tárgyalási anyagok előkészítését, a gazdaságföldtani tanulmányok, információk és egyéb dokumentumok összeállításával kapcsolatos munkát, továbbá bizottságunk titkársági teendőit és egyéb olyan feladatokat is ellát, amelyek a bizottság határozataiból, ill. a tanácsnak a titkárságra vonatkozó rendelkezéseiből fakadnak. 1967—1972. között a földtani osztály 28 áttekintő tanulmányt készített el, amelyek tárgya többek között a KGST-tagországok területe földtani ismeretességének és az

ott végzett gyakorlati célú földtani kutató munkák eredményeinek a felmérése; a tőkés és a fejlődő országok világviszonylatban összesített ásványi nyersanyagkészleteinek ismertetése.

Az újabb, hatékonyabb együttműködési formák, nevezetesen nemzetközi földtani kollektívák, szervezetek létrehozása, valamint szerződések és megállapodások kötése egyedi munkák és feladatok ellátására, most vannak kialakulóban bizottságunk munkájában.

5. BIZOTTSÁGUNK HOSSZÚTÁVÚ FŐ FELADATAI ÉS INTÉZKEDÉSEK TEVÉKENYSÉGÉNEK JAVÍTÁSÁRA

A közel- és távolabbi jövőben bizottságunk előtt olyan felelősségteljes feladatok állanak, mint a KGST-tagországok együttműködésének tökéletesítése és elmélyítése, szocialista gazdasági integrációjuk fejlesztése, továbbá a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa XXIII. (speciális)—XXVII. ülészakain hozott határozatok végrehajtásának biztosítása, valamint a Komplex Programban előirányzott földtani feladatok és célkitűzések realizálása.

E célok érdekében bizottságunk figyelmét elsősorban a Komplex Programban szereplő földtani problémák kidolgozására, valamint a KGST-ülésszakok és a tanács vb vonatkozó határozatainak végrehajtására kell összpontosítania.

A KGST XXVI. és XXVII. ülészakain hozott határozatok szem előtt tartásával és a végrehajtó bizottság ama jelzései alapján, melyek szerint a KGST-tagországok együttműködésének és a Tanács-szervek működésének tökéletesítése mindennapos szakadatlan figyelmet igényel, bizottságunk elhatározta, hogy erőfeszítéseit az alábbi fontos feladatok végrehajtására összpontosítja:

- különleges figyelmet fordítunk a Komplex Program realizálását célzó munkák korszerű és minőségi végrehajtására a megállapított határidők szigorú betartásával;
- intézkedéseket foganatosítottunk a munkaszervek tevékenységének további javítására, szerepük és a bizottság ülései számára készülő anyagok korszerű és minőségi összeállításában vállalt felelősségük növelésére;
- tovább fokozzuk a földtani osztály szerepét információk, beszámolók, áttekintő tanulmányok, felmérések, ajánlástervezetek — és egyéb anyagok elkészítésében, ill. összeállításában, a bizottság munkatervében szereplő feladatok szem előtt tartásával;

- tökéletesítjük az eddigi együttműködési formákat és újabb, hatékonyabb formákat alakítunk ki a KGST-tagországok együttműködésében, ill. a bizottság tevékenységében;
- rendszeresen feldolgozzuk és megtárgyaljuk a tagországok delegációinak javaslatait új nemzetközi szervezetek és kollektívák létrehozásáról a Komplex Programba felvett problémák eredményes megoldása érdekében. Többek között befejezzük ama koordinációs központ felállítására vonatkozó javaslatok kidolgozását és megtárgyalását, amelynek feladata a tudományos-műszaki együttműködés elősegítése a szilárd ásványi nyersanyag- és vízkutatási munkálatok célját szolgáló nagy hatékonyságú technikai eszközök kifejlesztése és gyártása terén; valamint a nemzetközi földtani expedíció szervezésére vonatkozóan;
- különleges figyelmet fordítunk a bizottságok közötti határterületeket érintő kérdések kidolgozására. Az ilyen jellegű kérdések eredményes megoldása érdekében bizottságunkban a tervbevett intézkedéseket teljesen össze kell hangolni az összes érdekelt minisztériummal és főhatósággal az egyes tagországokban és a bizottság üléseire kiküldendő delegációk összeállításánál arra kell törekedni, hogy az illetékes szervek képviselőit is felvegyék a delegáció tagjai közé.

Befejezésül megállapíthatjuk, hogy a KGST Földtani Állandó Bizottságának a munkája az elmúlt tíz esztendőben eredményes volt és elősegítette a KGST-tagországok gazdasági és műszaki-tudományos együttműködését annak érdekében, hogy a szükséges, megkutatott nyersanyagkészletek vonatkozásában felmerülő szükségleteiket kielégíthessék.

Mint már említettük, az elmúlt 10 évben jelentősen előrehaladt a KGST-tagországok tevékenységének földtani ismeretessége; számos új és különböző fajta nyersanyaglelőhelyet derítettek fel és kutattak meg; javultak a nyersanyagkutatás műszaki-gazdasági mutatói. Ezeket az eredményeket annak köszönhetően érthetjük el, hogy valamennyi tagország tevőlegesen és baráti légkörben működött közre bizottságunk tevékenységében és a tanács titkársága földtani osztályának gyümölcsöző munkájában.

A Komplex Program végrehajtása terén bizottságunk tevékenységének második évtizedében előttünk álló nagyszabású feladatok életbevágóan szükségessé teszik a szocialista gazdasági integráció elmélyítését és tökéletesítését, valamint az összes tagország delegációjának és a KGST-Titkárság Földtani Osztálya eredményes munkáját.